

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**Міжнародна стратегія
економічного розвитку регіону**

**Международная стратегия
экономического развития региона**

**International Strategy
of Region Economic Development**

Матеріали

VI Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Суми, Україна, 17 березня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ЛОКАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ РОГОЗІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ)

Сухіна О.М., с.н.с., к.е.н., с.н.с.

ДУ “Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України”,

Іванова І.О., старший викладач

ПВНЗ “Європейський університет” (Україна),

Соловей М.В., учень

Рогозівська ЗОШ І-ІІІ ступенів Бориспільського району (Україна)¹

Відповідно до статті 13 Конституції України “природні ресурси, які перебувають у межах території України, є об’єктами права власності Українського народу.” Природні ресурси з асиміляційними властивостями також є власністю Українського народу. В умовах децентралізації влади природними ресурсами розпоряджаються територіальні громади. Практика країн з розвинутою економікою свідчить про те, що найбільш дієвим та ефективним способом забезпечення фінансової стабільності органів місцевого самоврядування є бюджетна децентралізація. Щодо розподілу надходжень екологічного податку, децентралізація бюджетних відносин в 2015 р. реалізується в Україні, але згідно статті 69 Бюджетного Кодексу України до місцевого органу влади надходить лише 25 % екологічного податку від підприємств, які знаходяться на території села, селища чи міста районного значення. За відсутністю в селі великих підприємств, надходження до сільської ради можуть бути символічними і складати 200-300 гривень. Звісно, це унеможливає здійснення природоохоронних заходів, зокрема, лісонасадження.

На розвиток економічного механізму реалізації екологічної політики в об’єднаних територіальних громадах доцільно здійснювати економічну оцінку екологічного капіталу територіальних громад, і в т.ч. використаних асиміляційних властивостей навколишнього природного середовища; вилучати й справедливо розподіляти екологічну ренту; впровадити екологічний податок на використання природних ресурсів з асиміляційними властивостями, оцінювати

¹ В рамках участі у Всеукраїнському конкурсі дослідницьких робіт для учнів 6-8 класів загальноосвітніх навчальних закладів в номінації “Альтернативна енергетика” Національного центру “Мала академія наук України”

еколого-економічні збитки. В проекті змін до “Стратегії державної екологічної політики України на період до 2020 року” (який наразі подано до Кабінету Міністрів України) та проекті Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2016–2020 роки включено положення: “впровадження вартісної оцінки екосистемних послуг” та “створення екологічно економічно обґрунтованої системи платежів за спеціальне використання природних ресурсів, у тому числі природних ресурсів з асиміляційним потенціалом”. Це зазначено і в наукових працях.

Бюджетних коштів буде недостатньо для реалізації екологічної політики в децентралізованих одиницях, і тому доцільно залучати інші фінансові інструменти, шукати нові фінансові важелі регулювання в сфері охорони навколишнього природного середовища, а також здійснювати пошук дієвих механізмів формування бюджетних ресурсів об’єднаних територіальних громад та їхнього ефективного використання. Але для ефективного функціонування самостійної територіальної громади доцільно мати власні кошти, і в т. ч. для здійснення природоохоронних заходів. Для реалізації природоохоронних проектів спроможні територіальної громади повинні формувати власну альтернативну фінансову базу для пошуку альтернативних джерел фінансування місцевих цільових програм сталого розвитку (Прикладом може стати Rogoziv'ska територіальна громада Бориспільського району Київської області. В межах її можна створити акціонерне товариство, яке вироблятиме сільськогосподарську продукцію на основі сучасних технологій рослинництва, та розвивати тваринництво, оскільки в с. Rogoziv ліквідовано всі тваринницькі ферми. Частина акцій повинна належати Rogoziv'skii громаді). Сталий розвиток Rogoziv'skii територіальної громади може стати предметом пілотного проекту, з урахуванням поглиблення децентралізації врядування.

У зв’язку зі створенням об’єднаних територіальних громад, проблемами природокористування та вирішенням екологічних проблем почали перейматися більшість місцевих жителів. Учні Rogoziv'skii ЗОШ I-III ступенів беруть участь у Всеукраїнському конкурсі дослідницьких робіт для учнів 6-8 класів загальноосвітніх навчальних закладів Національного центру “Мала академія наук України” (в т.ч. в номінації “Альтернативна енергетика”). На основі проведеного дослідження пропонується в рамках міжнародної співпраці об’єднаним територіальним громадам долучитися до нового проекту. У японському місті Фудзісава почав курсувати перший у Світі автобус, який працює на біопаливі, виготовленому із евігленових водоростей.

Автобус робить 22 поїздки в день. Евгленові водорості живуть у прісних водоймах по всьому Світу (деякі види – і в морських водах), містять хлорофіл і здатні поглинати вуглекислий газ. Серйозний крок японці уже зробили – першими в Світі навчилися вирощувати еугленові водорості у промислових масштабах. Біологічне паливо було створене компанією Isuzu спільно з компанією Euglena. Завдяки таким технологіям зменшується навантаження на екосистеми.

Таким чином, подальше вдосконалення економічного механізму екологічної політики в умовах децентралізації влади в Україні буде сприяти локальному соціально-економічному розвитку, зокрема територіальних громад, так і охороні навколишнього природного середовища в цілому. Локальна екологічна політика в спроможних територіальних громадах має спрямовуватись на заходи з попередження негативних впливів на природу, а не на усунення його наслідків. Вирішення даної проблеми реалізується через екологізацію господарювання в межах концептуальних положень більш чистого виробництва, з урахуванням секторальної екологічної політики на засадах сталого розвитку.

ПРИРОДНЫЙ КАПИТАЛ И ЕГО РОЛЬ В ЭКОНОМИКЕ

Ховавко И.Ю., ведущий научный сотрудник, д.э.н.
Московский государственный университет имени М.В.Ломоносова
(Российская Федерация)

Природа всегда тем или иным способом включалась в экономический анализ, причем перечень элементов природы, включаемых в анализ, постоянно расширялся. На ранних этапах своего развития экономическая наука рассматривала основным природным богатством землю, позднее - природные ресурсы, к которым приложен труд, теперь объектом анализа стал *природный капитал*. Последний включает природные ресурсы; регулирующие функции природы (ассимиляция отходов и загрязнений); обеспечение людей природными услугами (рекреация, эстетическое удовольствие и пр.). В настоящее время бурно развиваются исследования, направленные на определение «цены» природы, которая существенным образом меняет традиционные макроэкономические показатели (национальное богатство) и показатели оценки эффективности хозяйственной деятельности и т.д.

Оценка природного капитала – сложная научная проблема. В основе измерения лежит капитализация всех функций природы с учетом фактора